

ELŐSZÓ

A Tér és Társadalom a tértudományok, a térbeli jelenségek tudományos megfigyelésének és elemzésének szakfolyóirata. Mit keres benne a közigazgatás? A válasz sokkal könnyebb, mint ahogy először gondolnánk: pontosan annyit, amennyit a közigazgatás formál a téren, illetve amennyit a tér formál a közigazgatáson. A tér és közigazgatás szorosan összefügg, még akkor is, ha erről időnként hajlamosak vagyunk megfeledkezni. Folyóiratunk tematikus száma akár mementó is lehet a közigazgatás térbeli struktúráját alakító politikusok számára: a regionalizálás lázában ne feledkezzenek meg arról, hogy a közigazgatás és tér kapcsolata kölcsönös, minden beavatkozást komplex mérlegelés alapján kell megszervezni.

A hazai közigazgatás-szervezés a rendszerváltás után jelentős változásokon ment át, különösen a területi struktúrát tekintve, annak ellenére, hogy a szintek száma, a megyék határa változatlan maradt. Az önkormányzati modell bevezetése ugyanis olyan mélységű változás volt, amely szükségszerűen hatott a térbeli struktúrára:

- Az önkormányzás demokratikus tartalma, az önkormányzati jogalanyiség kiterjesztése következtében a helyi önkormányzatok száma mintegy megduplázódott, gyökeresen átrendezve, dezintegrálva ezzel a helyi igazgatási és szolgáltatás-szervezési viszonyokat.
- Az önkormányzati és dekoncentrált igazgatási szektor erőteljes szétválasztása következtében a korábbi „egység” felbomlott. A kormányzat irányítása alá tartozó igazgatási szervek önálló életre keltek, saját érdekeik és törvényszerűségeik mentén formálva a közigazgatás térbeli struktúráját, új típusú regionális struktúrák jelentek meg.
- A közigazgatás nem csak szervezeti, hanem működési módszereit tekintve is pluralizálódott, új formák, eszközök jelentek meg a hagyományos bürokratikus, költségvetési típusú modellt kiegészítve. A közvetett közigazgatás, a partnerségi intézmények, a piaci szereplők megjelenése a közpolitikákban jelentős hatással vannak a szolgáltatások, gazdaságfejlesztés, infrastruktúra jövőbeni fejlődésére.
- A dezintegrálódás és pluralizálódás perforálta a közigazgatás szervezeti és földrajzi határait, emellett a politika szándékosan is „lebegtette” a megyekérdést, s ezzel megfosztotta a területi közigazgatást kulcsfontosságú közép-szintjétől, ugyanakkor azonban megnyitotta a területi közép-szint újraszervezésének lehetőségét.

A területi közigazgatás az utóbbi években szorosan összekapcsolódott a területfejlesztési politikával. Sajátos módon, amire az általános igazgatás illetve hatalomszervezés nem volt képes, azt a területpolitikai modellváltás, a területfejlesztési törvény hatályba lépése kényszerítette ki: az utóbbi évek határozott programjává vált az integráció, koordináció, valamint a középszintű decentralizáció.

Ennek jegyében jelentek meg a Nyugat-Európában már elterjedt partnerségi intézmények, s vált újra elevenné a megye-vita, pontosabban a regionalizálás alternatívája.

A szám nem tudja felölelni a közigazgatás-szervezés, sőt még a területi közigazgatás-szervezés valamennyi témakörét, izgalmas kihívását sem. Csupán arra vállalkozik, hogy rámutasson a legújabb jelenségekre, s felvázolja a tértudományok és az igazgatás-tudomány együttműködésének lehetséges területeit. Lőrincz Lajos, Ádám Antal, Balázs István tanulmányai vázolják fel azt a tudományos, nemzetközi, alkotmányos hátteret, amelyek tartalmában, működési formáit tekintve egyaránt jelentősen befolyásolják a magyar közigazgatás jövőbeni fejlődését. A szám többi szerzője (Zongor Gábor, Pálné Kovács Ilona, Pfeil Edit) a területi közigazgatás jövőjére, illetve a közigazgatási és a regionális politika direktebb összefüggéseire koncentrálnak.

A harmadik évezred küszöbén a magyar közigazgatás-szervezés egyik legnagyobb modernizációs kihívása kétségtelenül a regionalizmus. Annak érdekében, hogy racionálisan fel lehessen mérni egy ilyen területi reform feltételeit és következményeit, a jövőben szorosabb együttműködésre lenne szükség a területi tudományok és a közigazgatás-tudomány, s különösen a tudomány és a politika között.

Pálné Kovács Ilona